

продажу твору через аукціон, галерею, салон, магазин тощо, після першого продажу автором проєкту (коректне відстеження). У цьому випадку оплату сплачують зазначені аукціони, галереї, салони, магазини тощо. Як зазначає з цього приводу О. Харитонова, спадкування авторської винагороди, яка накопичилася за життя автора, але не була одержана вчасно або не виникла вчасно чи накопичена відповідно до авторського договору про використання твору, відрізняється від спадкування авторського права після смерті творця, але до прийняття спадщини спадкоємцями. При цьому об'єктом спадкування є не виключно права інтелектуальної власності, а певна грошова сума, яка успадковується на загальних підставах [1, с. 36-44].

Якщо спадкодавець за життя не подавав заявку на видачу патенту, спадкоємці мають право подати відповідну заяву, одночасно вказавши спадкодавця як винахідника і себе як заявника. Складними є випадки, коли спадкодавець звернувся за відповідним патентом, але помер, не отримавши його.

Отже, права інтелектуальної власності є особливим об'єктом спадкування і характеризуються такими ознаками: мають нематеріальний характер, поділу не підлягають і здійснюються спадкоємцями спільно, діють у встановлений законом строк. Як специфічний об'єкт цивільного обороту об'єкти права інтелектуальної власності мають особливий порядок спадкування, що зумовлюється тим, що на об'єкт інтелектуальної власності існують як майнові, так і немайнові права. При цьому за загальним правилом спадкоємці отримують тільки майнові права щодо інтелектуальної власності. Фактично спадкоємці виступають власниками інтелектуальних прав, які набуваються внаслідок спадкового правонаступництва, а тому не мають такого ж обсягу прав, як у творця цього об'єкта. І якщо майнові права інтелектуальної власності переходять у спадок, то немайнові права – лише в обсязі, необхідному для захисту прав спадкодавця як творця об'єкта права [6, с. 453].

1. Харитонова О. І. Право інтелектуальної власності: підручник. К. : Юрінком Інтер, 2017. 540 с.
2. Рябоконт С. О. Авторське право як об'єкт спадкового правонаступництва. Вісник Національного ун-ту ім. Т. Г. Шевченка. 2016. № 45-48. С. 222-224.
3. Бутнік-Сіверський С. Спадкування прав інтелектуальної власності на знак для товарів і послуг. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2017. № 3. С. 36-44.
4. Гаценко О. О. Удосконалення правового регулювання питань визначення обов'язкової частки у спадщині при спадкуванні авторських прав. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2015. № 6-1 (2). С. 10-15.
5. Чурпіта Г. В. Актуальні проблеми спадкового права: навч. посібник. К. : КНТ, ЦУЛ, 2015. 336 с.
6. Ярошевська Т. В., Хирса А. В. Диспозитивність у спадковому праві. Innovations and prospects of world science. Міжнар. наук.-практич. конф. (Ванкувер, 12-14 жовтня 2022 р.). Ванкувер. Канада, 2022. С. 450-454.

УДК 347.922

DOI: 10.31733/17-03-2023-652-653

Марина ПОЛІЩУК

доцент кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ХАРАКТЕРИСТИКА ЗМІН В СФЕРІ ПОЗОВНОГО ПРОВАДЖЕННЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

З початком повномасштабного вторгнення Російської Федерації на територію українського народу законодавство набуло значних змін. 24.02.2022 року Указом Президента України № 64/2022 був введений воєнний стан на території України. Через динамічний характер подій врегулювання багатьох правовідносин набуло значних змін, безпосередньо, також правосуддя. Правосуддя – є єдиним механізмом забезпечення законності та справедливості в державі, а тому, його зупинення є неможливим через

загальнообов'язковий характер. Навіть в умовах воєнного стану цивільне судочинство як і інші види правосуддя продовжує функціонувати надалі, але, маючи деякі зміни щодо процесуальних питань.

Відповідно до ст. 12-2 та ст. 26 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» закріплено положення щодо здійснення судочинства в період воєнного стану [22]. Відповідно до положень закону судочинство повинно діяти на основі Конституції України та інших законів, що визначають порядок функціонування судів в Україні. Законодавець встановлює обмеження щодо діяльності судів, однак, забороняє створювати надзвичайні та особливі суди. Важливим є факт того, що строки в судочинстві залишаються незмінними, тобто, законодавець закріплює заборону щодо прискорення судового процесу чи скорочення. Однак, змін набула територіальна підсудність справ, це означає, що у разі загрози життя чи неможливості проведення судового засідання допускається зміна місця знаходження суду. Стаття 147 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», які були внесені 03.03.2022 року встановили новий механізм зміни територіальної підсудності судових справ [23].

Варто з'ясувати, чи залишається незмінною процедура позовного провадження. З аналізу законодавства України стадія відкриття позовного провадження залишається не змінною, а тому, кожна особа, що вважає свої права порушеними може звернутися за захистом до суду. Однак, діяльність працівників суду в більшості випадків буде здійснюватися в дистанційній формі, даний захід впроваджується для зменшення кількості осіб в судовому приміщенні. Варто наголосити, що розгляд справ буде обмежуватися для простих осіб, що не є учасниками справи, а тому, на нашу думку, принцип гласності та відкритості судового процесу не здійснюється в даному випадку.

Розгляд позовної заяви може відбуватися в режимі відео конференції, що здійснюється на підставі заяви позивача. Варто мати на увазі, що в період воєнного стану суд може обмежувати прийом громадян та допуск сторонніх осіб.

Позитивним аспектом для учасників провадження є можливість поновлення процесуальних строків, запроваджений воєнний стан є поважною причиною у разі їх пропуску. Крім того, впроваджений розгляд справ, що мають невідкладний характер, однак, це може здійснюватися лише за письмовою згодою всіх учасників справи.

Варто зазначити, що функціонування системи судочинства в період воєнного стану більшістю зумовлено вже звиклим режимом, що був впроваджений під час пандемії Covid-19, зокрема, це простежується в питанні цифровізації. Варто зазначити, що в останній час держава все більше створює законодавчу ініціативу в сфері залучення нових цифрових ресурсів.

На закінчення необхідно відзначити, що на сьогоднішній день незаперечний пріоритет розвитку та широкого застосування судами сучасних цифрових технологій з метою якісного та своєчасного захисту прав громадян у період воєнного стану. Очікується, що це зробить правосуддя не лише більш оперативним, а й доступнішим для громадян та бізнесу. Однак залишаються сумніви, що всі види судочинства зможуть безболісно для законності та обґрунтованості підсумкових процесуальних рішень запроваджувати нові формати.

1. Чорна С. Роль судової влади в конституційно-правовому механізмі захисту прав і свобод людини. Підприємництво, господарство і право. 2020. № 8. С. 186-190.

2. Грицаєнко О. Л. До питання ефективності захисту прав особи в адміністративному судочинстві. Вчені записки. 2020. С. 22.

3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: Конвенція Ради Європи від 04.11.1950 р.: станом на 01.08.2021 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text.

4. Цивільний процесуальний кодекс України : Кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV: станом на 15.10.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>.

5. Конституція України: від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>.

6. Атаманчук І. В. Право на судовий захист цивільних прав та інтересів у світлі європейських стандартів. Цивільне право України: нові виклики і перспективи розвитку. 2020. С. 75-78.

7. Полюк Ю. І. Деякі зміни цивільного процесуального законодавства щодо реалізації права на звернення до суду за захистом: порівняльно-правовий аспект. Форум права. 2018. № 2. С. 98-108.

8. Слободянюк П. Л. Принцип справедливості в контексті судового захисту прав людини. Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. 2018. № 1. С. 242-253.

9. Чунар'ова Є. Я. Принцип змагальності сторін в цивільному процесі. 2019. С. 178.

10. Поліщук М. Г. Особливості розгляду окремих категорій цивільних» методичні рекомендації для підготовки до семінарських занять (для студентів 3, 4 курсу денної форми навчання юридичного факультету). 2022. 12 с.